

студентові ключ в залежності від багатьох чинників. Такі завдання передбачені під час виконання складних завдань, де студенти можуть допустити помилку на проміжних результатах обчислення.

Такі типи завдань дозволяють студенту різносторонньо оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу, узагальнити та систематизувати отримані знання, вміння та навички.

Отже, одним із ефективних шляхів організації самостійної роботи студентів є впровадження в освітній процес електронних посібників, зокрема електронного посібника «Лінійна алгебра. Частина I». Різноманітні типи завдань для самостійного опрацювання та самоперевірки дозволяє студентам різносторонньо перевірити ефективність засвоєння навчального матеріалу та провести самокорекцію.

Список використаних джерел

1. Дубовик В. В. Лінійна алгебра. Частина I: Електронний посібник: метод. рек. Умань : Візаві, 2021. 18 с.
2. Лінійна алгебра : електрон. навч. посіб. Ч. 1 / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Дубовик Віталій Васильович. – Умань, 2021.

Надія Дудар

КОНЦЕПТ КОХАННЯ В ПОЕЗІЯХ ДЖОРДЖА ГОРДОНА БАЙРОНА

Філологічні наукові розвідки сьогодення характеризуються антропоцентризмом, що надає можливість досліджувати особистість у рамках мовної свідомості та мовної картини світу. Одним із вагомих об'єктів вивчення такого спрямування є аналіз авторських концептів, що деталізує письменницький стиль певного митця.

Людські почуття і переживання відображають ставлення особистості до навколишньої дійсності та є результатом діяльності нашого мозку, що сприймає красу світу. Людина має безліч почуттів, а одним із найсильніших є кохання, яке надихає та не залишає в спокої видатних митців та читачів художніх творів.

Концепт *КОХАННЯ* виступає одним із найважливіших картин відтворення зовнішнього та внутрішнього світів ліричного героя. Цей феномен є складною сутністю, що має певну думку та формується у свідомості поета, не має чітких меж, розкриває нерозривну єдність між поетичною творчістю та почуттями. Навіть саме поняття є багатограним, оскільки стосується найбільш таємничої області людських відносин, емоційної сфери життя особистості. Тому це почуття намагалися

якнайкраще передати за допомогою поетичного слова.

Джордж Гордон Байрон – видатний англійський поет-романтик XIX століття. Емоційний та вразливий, він досить часто перебував у стані закоханості, однак ці почуття виявлялися нерозділеними та трагічними. Особисте життя митця стало фундаментом для поезій, в якій автор зобразив недосконалість навколишнього світу, глибину і силу людських відчуттів та самотність. У його творчості з'являється новий тип героя – «байронічний», характерними станами для якого є незадоволення життям, розчарування, меланхолія, депресія, «світова туга», і завжди самотність [4, с. 137].

Творчість Дж. Г. Байрона неодноразово ставала об'єктом досліджень О. Вечірко [1], О. Мельник [3], О. Свенціцької [5], О. Терещук [6], Л. Чередник [7] та інших.

Незважаючи на велику кількість наукових здобутків, спрямованих на аналіз творчості англійського поета-романтика, концептуальний підхід до віршованої спадщини митця потребує детального вивчення.

Метою наукової розвідки є дослідження концепту *КОХАННЯ*, представленого у віршах Дж. Г. Байрона. Мета статті вимагає вирішення завдань: 1) визначити зміст лексем на позначення концепту *КОХАННЯ*; 2) проаналізувати функціональне та емоційне навантаження такого концепту в авторських поезіях.

Романтичні мотиви в творчості Дж. Г. Байрона простежуються упродовж усієї літературної діяльності митця, а концепт *КОХАННЯ* є одним із найбільш виразних. Лірика поета насичена емоціями, почуттями, які проживає ліричний герой. Вразлива душа митця-романтика вважала світ занадто жорстоким, тому розчарування та меланхолія були завжди присутні в поетичних творах, однак автор намагається віднайти незвичайний Ідеал Жінки, яку кохав би. Вірші не залишать байдужими жодного читача, адже опис образів природи, на фоні яких і представлено кохання, викликають захоплення та милування. Концепт *КОХАННЯ* збагачений новими фарбами і відтінками, відкрито демонструє почуття і стан поета.

Простір поезій Дж. Г. Байрона є дуже глибоким, «функціонально та стилістично насиченим, і потребує подальшого глибокого і детального вивчення» [8, с. 129]. Уся лірика Дж. Байрона побудована на контрасті між реальним та ідеальним світом, а «провідними темами є боротьба за кохання та свободу, туга за нездійсненим ідеалом. Ліричний герой Дж. Байрона – людина палких, руйнівних пристрастей» [4, с. 58].

Найемоційніше в творах англійського поета оспіване кохання в усіх його проявах. У вірші «*She Walks in Beauty*» Дж. Байрон захоплюється жіночою красою, однак акцент для читача робиться не на зовнішності, а на внутрішньому світові: *She walks in beauty, like the night // Of cloudless climes and starry skies; // And all that's best of dark and bright // Meet in her aspect*

and her eyes: // Thus mellow'd to that tender light // Which heaven to gaudy day denies [9, с. 178]. Жіночий образ порівнюється із тихою ніччю, такою ж загадковою та спокійною, а зірки мерехтять в очах так, як сонце в ранковій росі. Поет милується, захоплюється, підносить до небес власне Жінку.

Зовнішність героїні заворожує: *One shade the more, one ray the less, // Had half impair'd the nameless grace // Which waves in every raven tress, // Or softly lightens o'er her face; // Where thoughts serenely sweet express // How pure, how dear their dwelling-place* [9, с. 178]. Митець боготворить світлий і чистий розум дівчини, описує кожну деталь її образу із ніжністю та неймовірним коханням. Темне волосся героїні, що грає різними відтінками, переконує читача в небайдужості митця до цього ліричного образу.

Деталізований духовний світ жінки в поєднанні з описом зовнішності переносить читача в якийсь неіснуючий видуманий світ мрійника: *And on that cheek, and o'er that brow, // So soft, so calm, yet eloquent, // The smiles that win, the tints that glow, // But tell of days in goodness spent, // A mind at peace with all below, // A heart whose love is innocent* [9, с. 178]. Ідеалізована героїня, спокійна, невинна, не усвідомлює власну фізичну красу, мирна, тиха й ніби невагома. Серце дівчини наповнене добром, теплом та світлом.

Варто відзначити, що такий образ чистоти, спокою, розуму, які поет побачив у Жінці, вступають у конфлікт із власним авторським темпераментом: неспокійним, творчим, дивакуватим, незрозумілим для оточуючих. Таким видуманим літературним ідеальним образом Дж. Байрон підводить читача до думки, чим «серце заспокоїться» [2, с. 1] у важкі хвилини.

У поезії «On This Day I Complete My Thirty-Sixth Year» кохання змальовано зовсім іншим: сумним, нерозділеним, невеселим, а туга за цим почуттям щоразу повертає поета в думках до юнацького, пристрасного життя: *'Tis time this heart should be unmoved, // Since others it hath ceased to move: // Yet though I cannot be beloved, // Still let me love!* [9, с. 160]. Меланхолія, депресія, зачерствілість продукують розчарування, а вогонь, який жив у його грудях, поглинає автора і нагадує похоронне багаття: *The fire that on my bosom preys // Is lone as some Volcanic Isle; // No torch is kindled at its blaze // A funeral pile* [9, с. 160].

Автор кається за вчинки молодості, із хвилюванням прагне повернути час назад, виправити помилки молодості та завершити свій життєвий шлях гідно: *But 'tis not thus – and 'tis not here // Such thoughts should shake my Soul, nor now, // Where Glory decks the hero's bier, // Or binds his brow* [9, с. 160].

У вірші «Twilight» описані сутінки, які є романтичним фоном для зображення двох закоханих: *It is the hour when from the boughs // The nightingale's high note is heard. // It is the hour when lovers' vows // Seem sweet in every whispered word* [9, с. 88]. Юнак та дівчина солодко спілкуються, а поет, немов художник, малює картину навколо цієї пари.

Читача має вразити нерозривний зв'язок між закоханими та природою: *And in the Heaven, that clear obscure // So softly dark and darkly pure, // That follows the decline of day // As twilight melts beneath the moon away* [9, с. 88]. Дж. Байрон влучно використав образ лагідної ночі, місячного світла та сутінок, оскільки в цей час природа відпочиває, тому можна присвятити його для відпочинку, роздумів про вічне, яке є дуже інтимним для автора – про Кохання.

У віршованій спадщині Дж. Г. Байрона концепт *КОХАННЯ* формується на почутті прихильності й поваги до Жінки. Це почуття є сильним та таким, що не піддається логічному аналізу, а вибір об'єкта почуття зазвичай інтуїтивний. Узагальнений образ концепту *КОХАННЯ* базується на поєднанні краси зовнішнього та внутрішнього світів героїні та є безкорисним.

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на вивчення концепту *ВОЛЯ* в творчій спадщині англійського поета-романтика.

Список використаних джерел

1. Вечірко О. Л. Дж. Г. Байрон і Україна. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. Випуск № 145. 2016. С. 372–376.
2. Вона ходить у красі лорда Байрона. URL: <https://poemanalysis.com/lord-byron/she-walks-in-beauty/> (дата звернення: 08.04.2023).
3. Мельник О. М. Джордж Гордон Байрон у критичній та творчій перцепції Івана Франка. *Українське літературознавство*. Вип. 70. 2008. С. 221–229.
4. Ніколенко О. М. Джордж Гордон Байрон. Зарубіжна література (9 клас). Київ : Грамота, 2017. 176 с.
5. Свенціцька О. Історична постать чи романтичний герой? Урок за поемою Дж. Байрона «Мазепа». *Всесвітня література в сучасній школі*. 2012. № 7–8. С. 54–56.
6. Терещук О. С. Автобіографізм інтимної лірики Дж. Г. Байрона. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Вип. №9. Серія : Філологічні науки. Літературознавство. 2015. С. 156–161.
7. Чередник Л. А. Творчість Дж. Г. Байрона в українських перекладах. *Молодий вчений*. Вип. 5.1(69.1). 2019. С. 227–229. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.1/67.pdf>
8. Шотова-Ніколенко Г. В. Поезія Дж. Г. Байрона : ономастичні спостереження. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Вип. 32. Т. 2. Серія «Філологія». 2018. С. 128–130.
9. The World's Poetry Archive George Gordon Byron, poems. Classic Poetry Series. 2004. 400 с.